

Lausunto

20.08.2021

Asia: VN/12646/2020

Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä tutkimuksen, opiskelun, työharjoittelun ja vapaaehtoistoiminnan perusteella annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

- Lakiesityksessä on ammattikorkeakoulujen kannalta useita erinomaisia ja tarpeellisia esityksiä.
- Oleskeluvan saamisen mahdollisuus koko tutkinnon ajaksi on merkittävä parannus nykytilaan. Esityksessä on olennaisen tärkeää, että toimeentuloedellytys tulee täyttää vain ensimmäisen vuoden osalta.
- Ehdotetut lakimuutokset eivät valitettavasti vielä ratkaise maahantuloon liittyviä keskeisimpiä haasteita, jotka liittyvät lupaprossien monimutkaisuuteen ja hitauteen. Ne tulee ratkaista viipymättä ulkomaalaislailla, jossa määritellään keskeisimmät maahantulon ja maassa oleskelun edellytykset. Opiskelupaikan suomalaisesta korkeakoulusta saaneiden kolmasien maiden kansalaisten on päästävä Suomeen (D-viisumi) aloittamaan opintonsa ja oleskelulupaprosessi hoidettaisiin Suomesta käsin.
- Ahvenanmaalla toimivat Högskolan på Åland on otettava mukaan lain määrittelemiin korkeakouluihin.

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene pitää esitettyjä muutoksia kolmansista valtioista tulevien opiskelijoiden ja tutkijoiden maahantuloa ja oleskelua koskevaan lakiin erinomaisina ja tarpeellisina. Esitetyt muutokset mahdollistavat EU- ja Eta-alueen ulkopuolelta tuleville tutkinto-opiskelijoille mahdollisuuden hakea oleskelulupaa kerralla koko tutkinnon suorittamisen ajaksi.

Arene pitää erinomaisena ratkaisuja, jonka mukaan opiskelijan ei tarvitse osoittaa toimeentuloaan koko oleskeluluvan ajaksi, vaan opintojen suoritusajaksi annettavan oleskeluluvan saamiseksi opiskelijan tulee täyttää toimentuloedellytys yhden vuoden osalta. Nykyisin Maahanmuuttovirasto edellyttää yhden vuoden oleskelulupaa varten opiskelijalta 6720 euron varallisuutta.

Mahdollisuus saada oleskelulupa kahdeksi vuodeksi valmistumisen jälkeen on myös merkittävä parannus nykytilaan, sillä se tukee tavoitetta ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden työllistymisestä Suomeen. Samoin esitys opiskelijoiden työnteko-oikeuden laajentamisesta parantaa kolmansista maista tulevien opiskelijoiden toimeentuloa ja Suomeen integroitumista.

Yksityiskohtaiset huomiot:

- Lakiesityksen 4 § 1 momentin 6 kohdassa määritellään ne oppilaitokset, jotka tässä laissa katsotaan korkeakouluiksi. Tässä määrittelyssä tulisi huomioida myös Ahvenanmaalla toimivat Högskolan på Åland, jota lakiesityksessä ei tunnisteta Suomessa toimivaksi korkeakouluksi.

- Lakiesityksen 10 § 3 momentissa säädetään opiskelijan oikeudesta saada oleskelulupa uuden korkeakoulututkinnon suorittamisen jälkeen. Momentissa esitetään säädettäväksi, että jos kolmannen maan kansalainen suorittaa uuden tutkinnon, joka oikeuttaisi uuteen työnhakulupaun, päättyisi hänen oikeutensa edelliseen työnhakulupaun, vaikka siitä olisikin jokin osa käyttämättä eikä opiskelijalla olisi mahdollista hakea uutta tutkinnon valmistumiseen perustuvaa työnhakuun tai yritystoimintaan tarkoitettua oleskelulupaa. Arene pitää esitettyä kirjausta liian tiukkana ja esittää, että kirjauksen tulisi koskea vain saman tasoisia tutkintoja. Tällöin kolmannen maan kansalainen voisi suorittaa sekä alemman että ylemmän korkeakoulututkinnon ilman oikeuden menettämistä.

Maahantulon suurimmat esteet vielä ratkaisematta

Lopuksi Arene muistuttaa, että merkittävimmät korkeakoulujen kohtaamat ongelmat kansainvälisten opiskelijoiden liikkuvuudessa liittyvät nykyisen oleskelulupaprosessin monimutkaisuuteen, hitauteen ja resurssipuutteeseen niin konsulipalveluissa kuin lupahakemusten käsittelyssä. Oleskelulupaprosessia pitäisi kyetä keventämään ja nopeuttamaan, jotta opiskelupaikan suomalaisesta korkeakoulusta saaneet kolmasien maiden kansalaiset pääsisivät Suomeen ennen opintojen alkua. Nykyisin opiskelijalla saattaa mennä lukukausi tai koko lukuvuosi etäopinnoissa oleskelulupaprosessin venymisen vuoksi. Tämä johtaa

opintojen keskeytymiseen ja toisaalta heikentää Suomen mainetta kiinnostavan kohdemaana ulkomaalaisten hakijoiden parissa.

Ratkaisuksi ongelmaan Arene on jo aiemmin esittänyt D-viisumin käyttöönottoa siten, että opiskelupaikan vastaanottanut hakija voisi ensin viisumin avulla saapua Suomeen ja varsinainen oleskelulupaprosessi tehtäisiin vasta Suomeen saapumisen jälkeen. Näin kolmansista maista tulevien opiskelijoiden maahantuloa voitaisiin sujuvoittaa ja varmistaa nopeampi pääsy Suomeen.

Ylönen Nina

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry - asiantuntija Samuli

Maxenius